

Vergaderjaar 2011–2012

33 000 X

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Defensie (X) voor het jaar 2012

Nr. 80

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 12 april 2012

De vaste commissie voor Defensie¹ heeft op 21 maart 2012 overleg gevoerd met minister Hillen van Defensie over:

- **de brief van de minister van Defensie van 15 maart 2012 houdende het antwoord op vragen van de vaste commissie voor Defensie over het voornemen tot het intrekken van de Verklaringen van geen bezwaar van een aantal defensiemedewerkers op zogenoemde vertrouwensfuncties (33 000 X, nr. 73).**

Van dit overleg brengt de commissie bijgaand geredigeerd woordelijk verslag uit.

De voorzitter van de vaste commissie voor Defensie,
Van Beek

De griffier van de vaste commissie voor Defensie,
Roovers

¹ Samenstelling:

Leden: Van Beek (VVD), voorzitter, Van Bommel (SP), Van der Staaij (SGP), Timmermans (PvdA), Eijssink (PvdA), Van Miltenburg (VVD), Knops (CDA), Jacobi (PvdA), Voorde-wind (ChristenUnie), Ten Broeke (VVD), Jasper van Dijk (SP), Ouwehand (PvdD), De Rouwe (CDA), ondervoorzitter, Peters (GroenLinks), Berndsén (D66), Kortenoeven (PVV), Monasch (PvdA), Bosman (VVD), El Fassed (GroenLinks), Hernandez (PVV), Hachchi (D66) en Holtackers (CDA).

Plv. leden: Taverne (VVD), Van Raak (SP), Dijkgraaf (SGP), Smeets (PvdA), Wolbert (PvdA), Dijkhoff (VVD), Ferrier (CDA), Samsom (PvdA), Wiegman-van Meppelen Scheppink (ChristenUnie), De Caluwé (VVD), Irrgang (SP), Hazekamp (PvdD), Ormel (CDA), Braakhuis (GroenLinks), Schouw (D66), Bontes (PVV), Heijnen (PvdA), Hennis-Plasschaert (VVD), Grashoff (GroenLinks), De Roon (PVV), Pechtold (D66), Haverkamp (CDA) en Helder (PVV).

Voorzitter: Van Bommel
Griffier: Lemaier

Aanwezig zijn vijf leden der Kamer, te weten: Van Bommel, Bosman, Eijssink, El Fassed en Holtackers,

en minister Hillen van Defensie, die vergezeld is van enkele ambtenaren van zijn ministerie.

De **voorzitter**: Ik open dit algemeen overleg over het intrekken van de verklaring van geen bezwaar (vgb) van militairen. Er zijn nu, inclusief mijzelf, vier leden aanwezig. Wij verwachten nog één à twee leden. In eerste termijn geldt een spreektijd van vijf minuten per fractie.

De heer **Holtackers** (CDA): Voorzitter. De dingen zijn lang niet altijd zoals ze zich in eerste instantie aan ons opdringen. Dat bleek ook het geval met de berichten in de media dat Defensie militairen zou gaan «dumpen». Alleen het woord al. Het zou gaan om militairen met antecedenten op het gebied van strafrecht die al bekend waren op het moment van hun aanstelling bij Defensie. Tot op heden hebben wij, en trouwens ook anderen, in afwachting van de reactie van de minister niet gereageerd op deze berichtgeving. Je loopt immers het risico dat je bij het ontbreken van nadere informatie zelf invulling geeft aan een suggestie die van de media uitgaat, terwijl de werkelijkheid heel anders kan zijn. En die werkelijkheid bleek ook anders. Uit de brief in combinatie met de beantwoording van de schriftelijke vragen van collega Bosman valt op te maken dat het gaat om uitvoering van een beleidsvoornemen uit 2010. De minister zet hiermee weer een stap voorwaarts in gedegen integriteitsbeleid. Het dynamiseren van veiligheidsonderzoeken is belangrijk. Het zorgt voor een permanente handhaving van aanstellingseisen van militairen. Alle militairen vervullen een vertrouwensfunctie, waarvoor een verklaring van geen bezwaar noodzakelijk en nodig is. De functievervulling van militairen laat zich ook niet of nauwelijks combineren met een veroordeling voor een ernstig strafbaar feit.

De nieuwe werkwijze van dynamiseren houdt in dat medewerkers periodiek gescreend worden. Het kan zo zijn dat medewerkers na hun aanstelling door de strafrechter worden veroordeeld. Tot op heden kon dit voor de werkgever verholen blijven, en dat roept een vraag op waarop ik graag een antwoord van de minister wil. Medewerkers en commandanten zijn verplicht om melding te doen van een strafrechtelijke veroordeling. In kennelijk een groot aantal gevallen bleek dit niet te zijn gebeurd. Hoe gaat de minister nu om met het verscherpte handhavingbeleid? Hoe ziet dat eruit op dit punt?

Onherroepelijke veroordeling voor een strafbaar feit kan ertoe leiden dat een medewerker een vgb wordt onthouden of ontnomen. In dat geval kan ontslag een logisch gevolg zijn. Tegen die ingrijpende stap kan men in het geweer komen. Men kan bedenkingen indienen, waarna beroepsmogelijkheden openstaan. Dat is een zorgvuldige procedure, maar hoe is de gang van zaken als de veroordeling nog niet onherroepelijk is? Leidt die situatie ook tot maatregelen? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat zijn dan die maatregelen? Daarnaast blijkt de zorgvuldigheid eruit dat ontslag geen automatisme is. Op basis van de beleidsregeling justitiële antecedenten bij Defensie en bij de Koninklijke Marechaussee wordt van geval tot geval bezien wat de consequentie moet zijn van een veroordeling. Het CDA ondersteunt de minister in deze handelwijze. Het is een geloofwaardige, zorgvuldige en passende wijze om integriteitsbeleid te voeren. Kan de minister zeggen welke factoren in de individuele afwegingen een rol spelen? Hoe wordt naar de individuele dossiers gekeken en wat zijn de overwegingen om te besluiten tot ontslag?

Tot slot meent mijn fractie dat de nieuwe handelwijze van de minister ook een uitvoering is van rijksbreed integriteitsbeleid. Is dat zo? Kan de minister bevestigen dat Defensie ook op dit punt, het dynamiseren van veiligheidsonderzoeken, in de pas loopt met het rijksbrede beleid dat ook geldt voor de andere sectoren van de overheid?

Mevrouw **Eijssink** (PvdA): Voorzitter. Wél werkelijkheid en wél realiteit zijn de brieven verstuurd door de secretaris-generaal, namens de minister van Defensie, aan betrokkenen. Het betreft een «voornemen tot intrekking verklaring van geen bezwaar». Ik heb hier zo'n brief voor me. Je zult maar zo'n brief op de deurmat vinden. Want waar gaat het over? Een procedure. Waar gaat het over? U hebt niet gefunctioneerd. Waar gaat het over? Verwijzing naar de Wet veiligheidsonderzoeken artikelen zoveel en zoveel en zoveel, bijvoorbeeld artikel 10: bevoegd tot intrekking van de verklaring van geen bezwaar. En dan komt er een heel rijtje. Ik lees voor. «Uw justitiële antecedenten zijn beoordeeld op basis van de beleidsregeling. Hierbij is geconcludeerd dat ...» En dan volgen er een heleboel regelingen. Er staat bijvoorbeeld: «Uit uw gedrag blijkt dat u zich weinig aan de wet gelegen laat liggen.» Ik kom hierop straks terug. Als je zo'n brief op de deurmat vindt en je bent 22 jaar of 23 jaar of welke leeftijd dan ook, dan denk je: wat heb ik misdaan, wat ben ik vergeten en hoe is het gegaan dat ik dit op de deurmat krijg? Dan schrik je en dan heb je geen goede weken. Dan heb je slapeloze nachten.

«Dynamiseren» is een toverwoord geworden. Het betekent gewoon, zo blijkt uit de brief van vorig jaar en uit eerdere brieven, dat de MIVD achter is met zijn werk. Dat heeft zijn redenen. De minister heeft er hard aan gewerkt en er zijn mensen bij gekomen. Er moest onderzoek gedaan worden. «Dynamiseren» staat voor niets anders dan «regelmatig onderzoek doen». Laten we het daar dus over hebben, anders wordt «dynamiseren» een woord dat verkeerd ingebracht wordt.

De minister reageerde op 12 maart in een brief aan de Kamer. Als ik Defensiemedewerker zou zijn, zou ik die brief niet prettig vinden en er zelfs niet trots op zijn. Bij het lezen van de beschrijving van wat we als strafbaar feit moeten beschouwen, krijg ik namelijk het idee dat de minister de indruk probeert te wekken dat we met regelrechte criminelen te maken hebben die een vertrouwensfunctie bij Defensie hebben en de staatsveiligheid bedreigen. Laten we wel even de zaken uit elkaar houden: iedere functie bij Defensie heet een vertrouwensfunctie. Alle militairen hebben dus een vertrouwensfunctie. Die functies zijn uiteraard onderverdeeld in categorieën: A, B en C.

Vaak gaat het om stapavondincidenten die vaak ongewild escaleren en waarbij onze militairen niet gelijk weglopen maar zich verweren. En dat mag niet, dat vind ik ook. Het is iets waar ze wel voor opgeleid zijn, sterker nog, wat ze in het inzetgebied wel moeten doen. Dat is lastig; dat erkennen we allemaal. We hebben niet voor niets de rapporten-Staal. Daarin kwam dit allemaal aan de orde. In de organisatie zelf wordt, vaak met een goede klank en met ondersteuning van commandanten, gesproken met «de boefjes». We hebben het vrijdag nog gehoord. Het zijn niet mijn woorden; het zijn de woorden uit de organisatie: we vangen boefjes met boefjes. En laat ik duidelijk zijn; hier moet met verstand naar gekeken worden. En natuurlijk heb ik het niet over verderfelijke zaken als mishandeling, diefstal en fraude. Ik heb het hoofdzakelijk over uit de hand gelopen woordenwisselingen of vechtpartijen. En natuurlijk moet daar goed naar gekeken worden, maar de minister maakt zich er erg makkelijk van af.

De teneur van zijn brief is: er is een procedure die niet gevolgd is, commandanten hebben hun werk wel of niet gedaan en de MIVD is wel of niet op de hoogte gesteld. Het is echter te makkelijk om te zeggen dat de minister respectievelijk de MIVD niet op de hoogte konden zijn. Dat kan de minister namelijk vrij eenvoudig organiseren; dat weten we uit de

afgelopen jaren en uit andere gesprekken. Commandanten in het veld worden vaak buiten de loop gehouden, maar krijgen als er iets gebeurt wel de eerste verwijtende vragen. Je gaat erover of niet. Zo was het toch? In de brief van vrijdag schrijft de minister dat de commandanten in het middelpunt staan. De commandanten zijn degenen om wie het draait. Als de commandanten positief adviseren, hoe wordt daar dan in de organisatie mee omgegaan? In de brief lees ik dat het functioneren – iemand heeft zijn werk geweldig gedaan en mag opleidingen volgen – volledig losstaat van het veiligheidsonderzoek. Daar kan ik voor een groot deel in meegaan, maar het kan niet zo zijn dat als een commandant zijn verantwoordelijkheid neemt – je gaat erover of niet – dit volledig buiten het MIVD-onderzoek staat. Want de brief die ik nu in mijn handen heb, gaat naar de mensen toe en ligt op de deurmat, terwijl de commandant daar niets van weet. Dat is toch raar? En de commandant moet begeleiden in de nazorg. De commandant moet het thuisfront begeleiden na een missie, maar ook als het om Nederland gaat. Wat vindt de minister daarvan? Het is een mooie brief, maar ik kom er nog niet mee verder.

Ik heb hierover een aantal vragen, die ik graag beantwoord wil hebben door de minister. Het is buitengewoon vreemd dat er in een krimpende organisatie als gevolg van bezuinigingen – dat denk ik althans – wordt besloten dat zij die zijn getoetst op de handhaving van een vgb, alsnog in aanmerking komen voor intrekking van een vgb. Wat zijn de spelregels en criteria? Zijn die gewijzigd? Wat is de juridische basis hiervoor? Degenen van wie de vgb is gehandhaafd, mogen er mijns inziens redelijkerwijs van uitgaan dat een besluit in dezen een besluit is. Met de brief van de secretaris-generaal kan de vraag worden gesteld of hierbij niet de zorgvuldigheid van het werkgeverschap in het geding is, alsmede de rechtsbescherming van de werknemer. Het gaat om schenden van een vertrouwensbasis. De organisatie besluit tot handhaving en betrokkene functioneert in de organisatie naar behoren. Wat is dan de grondslag voor het intrekken van een vgb? Hoe staat het met de betrouwbaarheid en – heel belangrijk – de geloofwaardigheid van de werkgever?

Ik heb met de collega's Heijnen en Heerts in 2010 vragen gesteld over de Halt-projecten. Stel dat iemand met een Halt-straftblad binnenkomt, naar het roc gaat en een verklaring omtrent het gedrag moet overhandigen. Betekent een Halt-verleden ook dat je niet binnenkomt bij Defensie?

De heer **El Fassed** (GroenLinks): Voorzitter. Ik sluit mij aan bij de zorgen en de opmerkingen van collega Eijssink. De minister van Defensie heeft ervoor gekozen om een toetsing van justitiële antecedenten periodiek te gaan uitvoeren. Deze toets kan aanleiding geven om de verklaring van geen bezwaar in te trekken. Dit heeft geleid tot 78 gevallen waarbij aanleiding kan zijn voor het intrekken van de vgb. Hierbij gaat het ook om Defensiepersoneel dat al jaren in dienst is, dat al is uitgezonden en dat prima functioneert. Hoewel het beoogde doel van de regel op zich begrijpelijk is, kunnen deze maatregelen disproportionele gevolgen hebben. Voor een zorgvuldige afweging is het van belang dat betrokkenen erop kunnen rekenen dat hun strafrechtelijke verleden in het licht wordt beschouwd van hun recente functioneren binnen en buiten Defensie. Mijn fractie is van mening dat een discretionaire toets gewenst is. De toepassing van de gewenste discretionaire ruimte van deze regels zal volledig inhoudelijk getoetst moeten kunnen worden. Dat kan nu niet, omdat het om vertrouwelijke zaken gaat. Daarom vraag ik de minister om bij de toepassing van de regels rond de intrekking van een verklaring van geen bezwaar een proportionele discretionaire toets te hanteren en betrokkenen in staat te stellen om de Commissie van Toezicht betreffende de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten te vragen om een inhoudelijk oordeel. Omdat een zorgvuldige afweging zowel van belang is voor betrokkene als voor de minister, ga ik ervan uit dat de minister dit verzoek overneemt.

De heer **Bosman** (VVD): Voorzitter. Dank voor de brief van de minister. Die brief geeft ons meer duidelijkheid. Dit debat gaat echter over zorgvuldigheid, en dat is zorgvuldigheid van het personeel maar zeker ook van de werkgever. Ik krijg de indruk dat de brieven zijn verstuurd met de gedachte: wij versturen ze en dan zien wij wel wat voor reactie erop komt; wie piept krijgt gelijk of geen gelijk, en dan zien we verder wel. Was het voor de minister als werkgever mogelijk geweest om dit in ieder geval te wegen voordat de brieven werden verstuurd, ook om te bezien of het functioneren van de mensen die de brieven ontvangen hebben, reden was om intern het versturen van de brieven te heroverwegen? Heeft de minister ook de commandanten hierover gehoord? We praten heel veel over «je gaat erover of niet», zoals mevrouw Eijsink al zei, en ik vind dat een heel belangrijk uitgangspunt. Je hoort dat commandanten steeds meer betrokken zijn bij hun personeel en verantwoordelijkheid nemen voor hun personeel, maar de brieven zijn mogelijk verstuurd zonder dat zij daarvan kennis hadden. Als de commandanten erover gehoord worden of er hun zienswijze op kunnen geven, versterkt dat de rol van de commandant, verbetert het de positie van het personeel en kan dat een hoop verdriet, zorg en onrust bij het personeel wegnemen. Ligt de oorzaak van het versturen van de brieven misschien in een onderbezetting bij de MIVD? Kan de minister mij daar een toelichting op geven? Is de MIVD op volle sterkte en is er dus geen belemmering om in de toekomst met dit soort brieven en onderzoeken zorgvuldig om te gaan? Ziet de minister ten slotte de rol van de commandant als primair in dit proces? Wordt de commandant erin gehoord?

Voorzitter: Eijsink

De heer **Van Bommel** (SP): Voorzitter. Het beeld dat in de media is ontstaan is schadelijk voor de krijgsmacht, het personeel en de minister. Af en toe lijkt het alsof er in de Nederlandse krijgsmacht leden van de Hells Angels aanwezig zijn, van wie niet duidelijk is of ze tot een criminele organisatie behoren. Dat beeld moet worden gecorrigeerd, daarom is mijn fractie bijzonder gelukkig dat we vandaag op basis van een brief van de minister opheldering kunnen krijgen over een aantal zaken die met name in de pers zijn geweest. De indruk die in de pers ontstond, is dat, net nu duizenden militairen worden bedreigd met ontslag, opeens bepaalde gedragingen van militairen uit het verleden een rol gaan spelen, terwijl die tot voor kort, in ieder geval ogenschijnlijk, door de vingers werden gezien. Dat vraagt om opheldering.

Laat vooropstaan dat ook de SP-fractie vindt dat de integriteit van het personeel bij Defensie buiten kijf moet staan. De minister schrijft dat ook in zijn brief. 100% van het militaire personeel en 85% van het burgerpersoneel zit in een vertrouwensfunctie. Aan hen moeten dus hoge eisen worden gesteld. En hoewel er geen zekerheid is dat iemand na een veroordeling voor een strafbaar feit in herhaling valt, bestaat er wel een verhoogd risico, dat voor Defensie vanaf een zekere hoogte ontoelaatbaar wordt geacht, en ook wat de SP-fractie betreft ontoelaatbaar moet worden geacht. Zaken uit het verleden kunnen door de positie van militairen een bedreiging vormen voor de nationale veiligheid en de minister van Defensie moet daarvoor de eindverantwoordelijkheid nemen, omdat het zijn personeel betreft.

Tegelijkertijd dient Defensie zich ook als een betrouwbare werkgever op te stellen. Het is heel cru voor het personeel dat, terwijl het zijn leven in de waagschaal stelt voor Nederland, achteraf het beeld ontstaat dat die inzet niet gewaardeerd wordt. Want zo voelt het wanneer je stelt dat personeel dat bijvoorbeeld is uitgezonden, eigenlijk niet in dienst had mogen zijn. Dit vraagt dus om een zeer zorgvuldig proces. Er is door de reorganisatie al genoeg onrust binnen de krijgsmacht, en daar moet een einde aan komen.

Als we vervolgens de berichten in de pers en met name de uitlatingen van de advocaat van enkele militairen die bedreigd worden met ontslag, vergelijken met de brief van de minister, zien we een contrast. Daarover gaat het debat wat de SP-fractie betreft. De minister schrijft dat strafbare feiten die begaan zijn door militairen nadat ze in dienst zijn getreden of die op het moment van solliciteren nog niet waren geregistreerd, door betrokkene aan zijn of haar commandant dienen te worden gemeld. Die geeft de feiten vervolgens door aan de MIVD voor een nieuwe toetsing. Omdat dit te weinig gebeurde, is Defensie dit nu structureler gaan aanpakken en is men momenteel bezig met een inhaalslag. De advocaat daarentegen zegt dat het ook zaken betreft die al lang en breed bekend waren. Daarover heb ik de volgende vragen.

Als we spreken over een inhaalslag, is het dan wel helemaal gerechtvaardigd om er geen rekening mee te houden hoe lang geleden het nu pas bekende strafbare feit is gepleegd? Stel dat het gaat om een feit van acht jaar geleden. Of wordt daar wel rekening mee gehouden? Het is toch niet voor niets dat de minister nu een periodieke toets invoert die om de drie maanden wordt uitgevoerd totdat er automatisch melding wordt gedaan? Zou het «bekend zijn bij Defensie» ook kunnen slaan op het bekend zijn bij de commandant terwijl dat door hem of haar niet is doorgegeven? Zijn er dergelijke gevallen bekend? En valt het verzwijgen dan wel de betrokken medewerker aan te rekenen indien er binnen Defensie een cultuur zou zijn van bepaalde zaken door de vingers zien? Die indruk wordt door de advocaat in ieder geval gewekt.

De minister maakt ook melding van strafbare feiten die weliswaar al gepleegd waren voor indiensttreding, maar die bij het toetsen door de MIVD niet aan het licht zijn gekomen vanwege achterstallige administratieve verwerking van het feit. Dat wordt nu de betrokkenen aangerekend. Zij hebben immers een meldplicht. In hoeverre konden betrokkenen er echter van op de hoogte zijn dat een bepaald strafbaar feit niet was meegenomen bij de afgifte van de verklaring van geen bezwaar? In hoeverre konden zij weten dat bij een volgende toetsing dit strafbare feit alsnog zou worden meegewogen? Tot slot leidt een veroordeling voor een strafbaar feit niet automatisch tot het intrekken van de verklaring van geen bezwaar. Hoe verloopt die beoordeling en wat is er waar van wat de advocaat beweerde, namelijk dat commandanten die hadden verzuimd om een veroordeling te melden, niet zijn gehoord over hun beweegredenen?

Voorzitter: Van Bommel

De **voorzitter**: Ik kan meteen het woord geven aan de minister voor zijn antwoord in eerste termijn.

Minister **Hillen**: Voorzitter. Ik dank de leden voor de vragen en opmerkingen. Ik zal proberen zo goed mogelijk te antwoorden. Ik begin met een algemene opmerking. Door verschillende sprekers, en misschien nog het sterkst door de heer Van Bommel, is erop gewezen dat er in dit debat een zekere spanning bestaat. Aan de ene kant moet Defensie een integere organisatie zijn. Daar wordt van de zijde van de Kamer ook steeds op aangedrongen. Aan de andere kant moet je als goed werkgever fatsoenlijk omgaan met personeel. Als het echter om gevallen gaat waarbij de integriteit aan de orde is en je dus harder moet zijn, zal dat ook sneller leiden tot verzet daartegen. Dan kom je in een spanningsveld te zitten. Als de minister te veel de ene kant op zou leunen, zou hij een niet-integere krijgsmacht krijgen en dan zou de Kamer terecht kritisch zijn. Als hij echter te veel de andere kant op zou leunen, dus te hard zou zijn, krijgt hij het verwijt dat hij te hard optreedt tegen het personeel. Daartussendoor manoeuvreren, vergt veel zorgvuldigheid en ik ben me van die zorgvuldigheid zeer bewust. Dat wil niet zeggen dat de processen altijd foutloos

zullen gaan. Waar mensen bezig zijn, zullen altijd hoekige momenten kunnen ontstaan.

Wat is de praktijk? Het is de bedoeling dat alle militaire functies vertrouwensfuncties zijn, net als het overgrote deel van de burgerfuncties. Als het goed is, zou iedereen bij indiensttreding getoetst zijn door de MIVD en een verklaring van geen bezwaar hebben gekregen. Dat kan om twee redenen spaak lopen. In de eerste plaats kan het gebeuren dat er, nadat de verklaring van geen bezwaar is afgegeven, nog een incident plaatsvindt waardoor de verklaring van geen bezwaar ter discussie zou komen. Dan is de vraag waar en wanneer dat bekend is. In de tweede plaats kunnen er dingen zijn die de MIVD ontgaan zijn. De MIVD heeft dingen dan niet geweten omdat die op een of andere manier buiten de registratie vallen of wat dan ook. De MIVD loopt achter met de verklaringen van geen bezwaar. We proberen die achterstand in te lopen en dat is ongelooflijk moeilijk. Dat wijt ik niet alleen aan de bezuinigingen maar ook aan onderbezetting en aan het feit dat het heel moeilijk is om personeel te werven voor dit soort functies.

Daarom is met de Kamer het dynamiseren afgesproken. Dynamiseren is iets anders dan screenen van tevoren. Bij screenen van tevoren bekijk je naar gelang de zwaarte van de vertrouwensfunctie of je marginaal toetst op dossiers of ook persoonlijke gesprekken hebt en informatie natrekt. Dat kan verschillen. Bij dynamiseren is het een kwestie van justitiële dossiers nalopen. Dat is de start ervan. Daarna komt de rest pas. Bij het nalopen van de justitiële dossiers kan iets naar voren komen dat daarvoor nog niet bekend was. Die screening is dus heel eenvoudig, zou je kunnen zeggen, want er zijn nog geen gesprekken gevoerd en er is nog niet naar de mening van de betrokkene of naar die van de commandant gevraagd. Het is pas de constatering van iets. Als de MIVD vooraf een strafbaar feit zou constateren dat zo zwaar is dat betrokkene problemen zou krijgen om een verklaring van geen bezwaar te krijgen, zou normaal gesproken een interview volgen, of nadere informatie. In dat proces zal dan blijken of iets al dan niet is gebeurd. In het geval van dynamiseren moet je dat proces starten terwijl iemand op dat moment daadwerkelijk in dienst is. En dat starten begint met een kennisgeving.

Daarmee kom ik bij de brief waar mevrouw Eijnsink over sprak. Ik heb er ook nog eens naar gekeken. Die brief moet natuurlijk aan een aantal juridische vormvereisten voldoen, maar hij is wel zwaar en erg formalistisch gesteld. Mevrouw Eijnsink heeft heel veel begrip getoond voor de jongelui, bij wie zo'n brief hard aankomt. Misschien is dat zo, maar mensen die kiesrecht hebben en ook op andere vlakken als volwassenen worden beschouwd, moeten ook hierop als volwassenen kunnen worden aangesproken. Niettemin ben ik zeer bereid om te bekijken of de brief wat betreft de manier van formuleren klantvriendelijker gemaakt kan worden. De strekking zal natuurlijk niet veranderen, want de strekking is de start van de formele procedure. De formele procedure betekent dat betrokkene aangezegd krijgt dat er een probleem is ontstaan en dat dit probleem onderzocht moet worden. Dat begint met het vragen van een reactie van de betrokkene: is dit zo, waarom weten we dat niet en wat is er precies gebeurd? Er moet dus een reactie worden gegeven. Op dat moment hoeft de commandant dus nog niet per definitie geraadpleegd te zijn. Het gaat eerst om de vraag waarom de MIVD het nog niet wist. De MIVD is de controlerende instantie, en die vraagt aan de betrokkene of die het gemeld heeft aan de commandant. Pas als de betrokkene ja zegt, wordt de commandant ingeschakeld. Waarom heeft hij het niet doorgegeven? Of heeft hij het wel doorgegeven maar weten we het niet? Wat zijn precies de omstandigheden? In principe richten we ons in de procedure echter eerst tot de betrokkene.

Dit dynamiseringsproces hebben we nu voor de eerste keer uitgevoerd en dat we hopen het zo'n beetje om de drie maanden te kunnen doen. Via automatisering is dat tegenwoordig natuurlijk in principe vrij eenvoudig.

In dit proces hebben we er onder alle 70 000 medewerkers van Defensie die een vertrouwensfunctie hebben, een kleine 80 gevonden. Dat is helemaal niet zo verschrikkelijk veel en dat wil zeggen dat voor het over-, over-, overgrote deel van de populatie geldt dat er niets aan de hand is, althans voor zover we dat kunnen constateren. Dit is een eerste punt dat ik bemoedigend zou willen noemen.

Mevrouw **Eijsink** (PvdA): Dat heeft de minister ook in zijn brief geschreven: het gaat om 2 promille. Maar je zult maar bij die groep horen. Je zult deze brief maar hebben ontvangen. Ik vind dat werkelijk niet kunnen. Ik begrijp gewoon niet dat de minister zo'n uitspraak kan doen, maar goed, ik hoor het aan.

Even terug naar de brief. De minister zegt dat hij daar nog wel eens naar wil kijken. Mijn vraag gaat over het traject, dat heel duister is. De commandant weet er niet van, of wel. Dat traject is volgens mij niet goed geregeld. De MIVD onderneemt dus actie. De betreffende medewerker krijgt deze brief of een soortgelijke brief op de deurmat. Kan het dan niet zo zijn dat de leidinggevende er in ieder geval van weet? Ik begrijp de procedures, maar als betrokkene kun je toch niet een dergelijke wetmatige brief direct krijgen, zonder dat er iemand tussen zit? De Kamer heeft twee keer gesproken over korporaal P. Wat blijkt nu? Korporaal P. heeft zijn recht kunnen halen. Het was een fout van Defensie. De minister geeft in zijn brief van 12 maart toe dat er van de 78 gevallen sowieso al 4 zijn van wie wordt erkend dat ze in dezelfde situatie zitten als korporaal P. Dat is toch vreemd? Je stuurt een brief uit en vervolgens blijkt er een fout gemaakt te zijn. Maar de brief ligt er wel. De zwaarte ligt er. De slapeloze nacht ligt er. Ik wil graag van de minister horen hoe hij hier werkelijk iets aan kan doen. Hij zei zojuist dat hij ernaar zal kijken, maar dat is me nog niet genoeg.

Minister **Hillen**: Mevrouw Eijsink is wat vlug met haar interruptie, want een aantal van de vragen die zij nu stelt, komt nog aan de orde. Over de brief heb ik al gezegd dat ik wil bekijken of ik die «klantvriendelijker» kan maken, met dezelfde strekking. Er is een verstoring van een relatie. Op het moment dat blijkt dat in het justitiële dossier feiten worden aangetroffen die zo ernstig zijn dat er normaal gesproken een vgb om geweigerd zou worden, gaan we eerst met de betrokkene praten. Daardoor kunnen namelijk eventuele misverstanden opgehelderd worden. De commandant wordt daar nog niet bij betrokken, omdat het best zo kan zijn dat die het op dat moment helemaal nog niet hoeft te weten. Het is dan een zaak tussen de MIVD, die de screening doet, en de betrokkene. Mevrouw Eijsink kan wel spreken over slapeloze nachten en naarmate de brief heftiger is, zal de emotie misschien groter zijn, maar het gaat om het feit dat je constateert dat iemand op dat moment volgens onze regels niet in dienst behoort te zijn. De betrokkene wordt daar dan op aangesproken, omdat die zich daartegen kan verweren. Ook bij normale processen-verbaal wordt de betrokkene eerst in de gelegenheid gesteld om te reageren. Wij proberen dat echter zo zorgvuldig mogelijk te doen. Als op de brief wordt gereageerd, gaan wij bijvoorbeeld met de commandant praten en met de betrokkene. We gaan bekijken welke bijzondere omstandigheden er zijn. Mevrouw Eijsink verwees ook naar het geval van korporaal P., waarin we met terugwerkende kracht de verklaring van geen bezwaar hebben hersteld. Er wordt ook in die lijn gekeken. Er wordt dus geprobeerd om de uitkomst niet onzorgvuldig te laten zijn. Je moet het proces echter wel beginnen.

De heer Van Bommel zei dat het beeld dat in de publiciteit is gekomen, niet goed is voor alle betrokkenen en daar heeft hij gelijk in. Dat is vaak het probleem met krantenartikelen. Er staat iets en dat is dan de ankeiler van nieuws en daar moet je dan maar mee leren leven. Dat is ellendig genoeg, maar de werkelijkheid is een stuk genuanceerder. Ik heb al

gezegd dat op het aantal mensen dat bij Defensie werkt een aantal van een kleine 80 niet eens zo verschrikkelijk groot is, aangezien dit de eerste dynamisering is die we uitvoeren. Het had ook veel meer kunnen zijn. Bij de volgende dynamisering komt er misschien één uit, of nul. De «oude voorraad» die we nu echter aantreffen bestaat uit een kleine 80 personen. Dat wil niet zeggen dat die mensen allemaal ontslagen zullen worden. Ik verwacht dat bij het overgrote deel zal blijken dat er omstandigheden zijn die bijvoorbeeld vergelijkbaar zijn met die van korporaal P., of dat dingen in een ander daglicht gezien moeten worden. Een zorgvuldige procedure zal dat uitwijzen. Dan kan er gesproken worden met de commandant, want betrokkene zal misschien zeggen: ik heb dat allang gezegd. Dan gaan we naar de commandant toe en vragen we waarom de MIVD het dan niet wist. Het kan best zijn dat de commandant het had moeten melden; dan krijgen we een geval à la korporaal P. We kijken natuurlijk ook naar het functioneren. Door sommigen werd gevraagd of er reden is om de zaak te herwegen als betrokkene daarna goed functioneert. Ik heb in de brief normen omschreven. Als die normen duidelijk overschreden zijn, kan iemand zich op zich wel goed gedragen, maar het gaat niet alleen om de integriteit van Defensie. Natuurlijk moeten we een integere organisatie zijn omdat Defensie sowieso met geweld omgaat en dat op een integere manier moet gebeuren. Het gaat er echter ook om dat je in gevechtssituaties op elkaar moet kunnen vertrouwen. In elk opzicht moet de leden van een eenheid die met geweld te maken krijgt, ten opzichte van elkaar voorspelbaar zijn. Er mag ook geen gedrag tussen zitten dat uit de hand kan lopen.

Wij moeten daarop goed sturen. Wij hebben uiteraard te maken met jonge mensen die misschien wat sneller in een gevechtssituatie kunnen geraken waarbij zij eigenlijk geen kwaad in de zin hebben. Dergelijke situaties kunnen uit de hand lopen waardoor de zaken zwaarder worden ingetekend dan zij misschien ooit bedoeld zijn geweest. Al die dingen moeten zorgvuldig worden gewogen.

De heer El Fassed heeft gevraagd naar de discretionaire beoordeling. In de eerste plaats moet de procedure zijn werk goed doen, want daarvoor zijn die procedures bedoeld. In de praktijk komt ieder geval uiteindelijk op het bord van de secretaris-generaal. Hij weegt dat zelf dan nog een keer. Daarnaast volgt de Commissie van Toezicht de afhandeling van de gevallen. Als zij daarop commentaar heeft, worden wij op de schouders getikt met de mededeling dat het anders moet. Dit alles is meegewogen in de procedure en de inzet om zo zorgvuldig mogelijk te werk te gaan.

De heer **Bosman** (VVD): Ik reageer nog op de procedure. Met die 78 mensen is dus in alle gevallen eerst een gesprek gevoerd? Is iedereen persoonlijk benaderd met de mededeling: er is een vlekje gevonden in uw dossier? Hebben zij in een persoonlijk gesprek hun verhaal kunnen doen? Is in dat gesprek hun zaak getoetst en is daarin hoor en wederhoor toegepast?

Minister **Hillen**: Uiteindelijk hoort in de procedure dat hoor en wederhoor worden toegepast.

De heer **Bosman** (VVD): Is dat gebeurd vóór de brief? De essentie is of de brief eerst is verstuurd en dat daarna een gesprek is gevoerd. De minister zei zojuist dat de procedure zodanig is dat betrokkene eerst wordt benaderd; hij wordt gehoord en kan zijn verhaal doen. Dan is de brief geen verrassing.

Minister **Hillen**: De brief is de aanzegging. Daarin wordt het voornemen kenbaar gemaakt. Mevrouw Eijssink wijst erop dat de toonzetting van die brief zodanig is dat men zou kunnen concluderen dat men fout is geweest.

Ik zal goed naar die teksten kijken, omdat die indicatief zijn. Wij hebben dan wel geconstateerd dat er iets is wat er niet hoort te zijn.

De heer **Bosman** (VVD): De minister zegt nu iets anders dan hij zojuist zei. Hij zei dat het gesprek zal worden aangegaan.

Minister **Hillen**: Wij hebben eerst iets geconstateerd en dat melden wij aan.

De heer **Bosman** (VVD): Dat begrijp ik, maar dan kom ik terug op mijn verhaal over de verantwoordelijkheid en zorgvuldigheid van de werkgever. Het kan voorkomen dat ten onrechte een aanspraak is gedaan op de misdragingen. Dit blijkt ook uit de brief van de minister. Als werkgever moet je heel zorgvuldig zijn. Daarom lijkt het mij verstandig dat voordat de brieven worden verstuurd, eerst het gesprek wordt aangegaan waarin aan betrokkene wordt gevraagd: leg nu nog eens uit hoe het precies zit, wat is het probleem? Mijn vraag was dan ook of die brieven zijn verstuurd om de zaak op scherp te zetten met de gedachte: wij zien wel wie piept, dan gaan wij daarmee aan de slag. Of maakt de minister zich zorgen over wat er gebeurt en is hij bereid eerst hoor en wederhoor toe te passen om dan aan de hand daarvan te beslissen om een brief te versturen? Dat had in de praktijk al vier gevallen gebeeld.

Minister **Hillen**: Als je de uiteindelijke uitkomst ziet van die 78 gevallen, kun je de vraag stellen of in al die gevallen waarin de beslissing is genomen dat men niet wordt weggestuurd, die procedure had moeten worden ingezet. Dat zegt mij op zichzelf niet zo veel. Op het moment dat wij constateren dat er iets aan de hand is – en dat gebeurt echt heel zorgvuldig; er wordt heel goed gekeken of het klopt of niet – dan gaan wij met betrokkene aan de slag. Dat is de volwassen werknemer die wij aanspreken op iets wat in onze procedure niet klopt. Vervolgens treedt een proces in werking. In dit proces worden hoor en wederhoor toegepast en kan met de commandant worden gesproken. Als dan blijkt dat er redenen zijn om betrokkene toch in dienst te houden, dan gebeurt dat.

De heer **Bosman** (VVD): De start van het proces is dus de brief en niet het gesprek?

Minister **Hillen**: Ja, de start is de brief. Die brief is de formele aanmelding dat wij een probleem hebben geconstateerd. Dan gaat het proces lopen en moet in principe duidelijk zijn of betrokkene kan worden gehandhaafd of niet. Recidive kan daarbij natuurlijk ook een relevante factor zijn. Als de commandant het niet gemeld heeft, ontstaat het probleem dat wij ook met korporaal P. hebben gehad. Dat is voor betrokkene prettig, want hij valt dan onder de regeling dat hij wordt ontzien. Uiteraard is ons beleid naar de commandanten dat zij bij de MIVD blijven melden als zij tegen zoiets aanlopen. Wij herhalen dit voortdurend en dit punt wordt in de gesprekken met de commandanten regelmatig aan de orde gesteld. Er zijn ook veel omstandigheden te bedenken waarin betrokkene van mening was dat het toch ook niet zo erg was en dat hij geen reden zag om dit aan zijn commandant te melden. Of de commandant denkt: hij functioneert zo goed, laten wij maar eens afwachten of dit nu echt zo'n groot probleem is. Dan kom je voor de vraag te staan op welk moment je nee of ja zegt. Die afweging moet worden gemaakt.

De heer **El Fassed** (GroenLinks): De inhoud van de brief zou wel duidelijk moeten maken dat die de start is van een proces dat nog helemaal geen uitkomst heeft. In die brief moet het proces worden beschreven om onrust bij betrokkene te voorkomen. Ik kan mij heel goed voorstellen dat je als je

zo'n brief ontvangt, denkt dat het besluit al is genomen. Het zou beter zijn als in die brief duidelijk wordt gemaakt wat het betekent en welke mogelijkheden en zorgvuldigheid in het proces zijn verwerkt.

Minister Hillen: Ik zal goed naar de toonzetting van de brief kijken. Dit neemt niet weg dat er een formele aanzegging moet worden gedaan. Laten wij ook niet te «soft» worden met elkaar. Natuurlijk moet het zorgvuldig worden gedaan, maar wij moeten ervoor zorgen dat duidelijk wordt gesteld wat is geconstateerd. Het gaat echt om ernstige feiten en niet om een enkel vechtpartijtje. Op het moment dat je dergelijke ernstige feiten constateert, moet je die ook kunnen aanzeggen. Ik zal goed naar de tekst kijken om te voorkomen dat die onrust kan veroorzaken. Omgekeerd kun je ook zeggen dat het onrust zou kunnen veroorzaken als je te weinig reageert. Wij moeten voortdurend naar een evenwicht zoeken. Ik ben van mening dat wij zo zorgvuldig mogelijk te werk gaan. Wat ons het meest in de weg zit, is de achterstand die is ontstaan. Je zou immers het liefst degenen die binnenkomen op voorhand goed gescreend hebben. Dan heb je alleen nog de incidenten die later ontstaan. Dit probleem slepen wij nu nog met ons mee, maar het wordt door het dynamiseringsproces getackeld. Dan heb je alleen te maken met de gevallen die ontstaan tijdens de diensttijd. Dat aantal is te overzien. Alles bij elkaar ben ik van mening dat wij zorgvuldig te werk gaan. Natuurlijk is het erg vervelend voor de mensen die nu met dit probleem zitten, ook als de commandant erbij betrokken is. Dit is een moeilijke fase, maar de zorgvuldigheid zal ertoe leiden dat men de dans ontspringt als blijkt dat het feit niet zwaar genoeg is of als de omstandigheden anders zijn dan verondersteld. Het uiteindelijke aantal zal dan een stuk lager zijn. Ik ben van mening dat dit een zorgvuldig proces is. De manier waarop wij omgaan met de vertrouwensfuncties en met mensen, dat wil zeggen dat wij proberen de mensen eruit te halen die er niet bij horen, is hetzelfde als die van de AIVD, die ziet op de vertrouwensfuncties bij de overheid. Het is echter bijna nergens zo massief als bij Defensie, waar bijna alle functies vertrouwensfuncties zijn. Het beeld voor Defensie is toch behoorlijk gunstig, zeker ook gezien het feit dat je met jonge mensen te maken hebt, die in omstandigheden kunnen geraken waarin zij worden meegezogen in het gedoe dat daaromheen ontstaat. Het aantal gevallen is in dit opzicht gunstig te noemen.

De voorzitter: Mevrouw Eijssink, nu niet meer over de brief, want die is nu wel voldoende besproken en de minister heeft de toezegging gedaan dat de toon van de brief zal worden aangepast.

Mevrouw Eijssink (PvdA): Ik haak aan bij de opmerking van de heer Bosman. De minister zei dat wij ook niet te «soft» moeten worden. Ik denk dat alle aanwezigen hier het erover eens zijn dat wij over een integere organisatie willen spreken. De Kamer heeft door de vele rapporten daarover in de afgelopen jaren al veel met de minister gesproken. Ik vraag nog aandacht voor de rol van de commandanten. De minister schrijft in zijn brief van 12 maart dat een Defensiemedewerker zijn eigen zienswijze kan geven. Ja, dat is mogelijk binnen tien dagen nadat hij de aanzeggingsbrief heeft ontvangen. Daarnaast kan ook de commandant zijn zienswijze kenbaar maken, schrijft de minister. Hoe vaak is dit voorgekomen? De minister schrijft dat hij zal luisteren naar de zienswijze en het oordeel van de commandant en dat in soortgelijke gevallen als korporaal P. zal bezien worden of ...

Nu mijn bruggetje. Die leidinggevende kent zijn mensen natuurlijk, ook uit functioneringsgesprekken. Dus hij geeft zijn oordeel in functioneringsgesprekken. Vervolgens sluit de minister zijn brief af met de opmerking dat

hij dit helemaal uit elkaar trekt. Dus het functioneren van de persoon staat los van het veiligheidsonderzoek. Daarop krijg ik graag een reactie.

Minister Hillen: Het gaat in dit geval om ernstige strafbare feiten. Dan kan iemand best goed functioneren. Ik noem als voorbeeld drugs. Drugs zijn in de krijgsmacht verboden, punt uit! Toch kan iemand die eerder drugs heeft gebruikt, uitstekend functioneren als er geen drugs in de omgeving zijn. Het feit dat hij op de een of andere manier voor het gebruik van drugs is veroordeeld, is echter beslissend. Dan is het punt uit. Dat weet iedereen bij de krijgsmacht. De commandant kan dan heel tevreden zijn, maar die regel staat. De lat ligt dan hoger dan in de samenleving. Het gaat om een veroordeling en betrokkene weet zelf ook dat dat een probleem kan zijn. De vraag is ook welke mogelijkheden voor herstel er zijn.

Mevrouw Eijsink heeft gevraagd tot welke tijd wordt teruggekeken en hoe daarmee wordt omgegaan. De leeftijd wordt uiteraard meegenomen, maar er wordt ook gekeken naar recidive. Een Halt-straf hoeft in principe niet meer te gelden, maar als iemand recidiveert, kan die natuurlijk weer wel in beeld komen. Dan is dat een aanwijzing van een wat structureler probleem. De afspraken die destijds met de Kamer zijn gemaakt, onder andere over de gevolgen van een Halt-straf, worden volledig nagekomen. Dit geldt ook voor de registratie en alle andere onderwerpen die zijn genoemd. In het geval van recidive kan dit echter weer in beeld komen en in die zin weer meetellen, dat het een aanwijzing is voor structurele misdragingen.

De heer El Fassed (GroenLinks): Op welke wijze wordt de Commissie van Toezicht betreffende de Inlichtingen en Veiligheidsdiensten hierbij betrokken? Op welke wijze worden betrokkenen in staat gesteld een inhoudelijk oordeel te geven? Op welk moment wordt de commissie hierbij betrokken?

Minister Hillen: De Commissie van Toezicht wordt niet door betrokkene ingeschakeld. De commissie controleert alle processen van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten. Zij rapporteert daarover aan de Kamer en monitort dit beleid. De secretaris-generaal doet de discretionaire toetsing. De CTIVD heeft toegang tot alle stukken en reageert als zij van mening is dat er een opmerking moet worden gemaakt of dat er iets anders moet gebeuren. Het is geen beroepsmogelijkheid voor betrokkene.

De heer El Fassed (GroenLinks): Daar wringt het. Juist omdat het om vertrouwelijke zaken gaat, zijn de beroepsmogelijkheden van betrokkene beperkt. Een inhoudelijke beoordeling van de discretionaire toets door de Commissie van Toezicht zou betrokkene wel in staat stellen om in beroep te gaan.

Minister Hillen: Als betrokkene aangezegd krijgt dat hij eruit moet, is dat een voor beroep vatbare beslissing. Hij krijgt de gelegenheid in beroep te gaan tegen die beslissing. De Commissie voor Toezicht rapporteert aan de Kamer over het functioneren van de MIVD. De commissie is echter niet de instantie waar iemand die boos is op de MIVD of over dingen die zijn gebeurd, in beroep kan gaan. Betrokkene kan gebruikmaken van de beroepsprocedures die daarvoor in het leven zijn geroepen. De zorgvuldigheid is er en er zijn beroepsmogelijkheden. In die zin heeft betrokkene alle gelegenheid om zijn zienswijze nog eens kenbaar te maken bij een onafhankelijke commissie.

Mevrouw Eijsink heeft gevraagd of bij de toelating tot de opleiding veiligheid en vakmanschap door Defensie bij de samenwerkende scholen wordt gecontroleerd of iemand een Halt-registratie heeft. Nee, dat gebeurt in beginsel niet. Bij de toelating tot Defensie volgt het reguliere veilig-

heidsonderzoek. Dan kan een Halt-registratie blijken, maar die is in lijn met de afspraken met de Kamer niet doorslaggevend.

In antwoord op de vraag of het klopt dat bij de militairen die nu worden ontslagen, iemand van veertien jaar oud is, wijs ik erop dat ik in het openbaar niet inga op individuele gevallen.

Mevrouw Eijssink heeft ook nog gevraagd wanneer recidive van vergrijpen waarvoor een Halt-registratie is gegeven, voor Defensie een belemmering is om iemand aan te nemen. Ik heb al gezegd dat het dan moet gaan om recidive en echt relevante strafbare feiten, en ook dat de leeftijd in de beoordeling wordt meegenomen.

De heer **Bosman** (VVD): Ik herinner de minister nog aan mijn vragen over de commandant en over de vulling van de MIVD.

Minister **Hillen**: De achterstanden bij de MIVD kunnen slechts moeizaam kunnen worden ingehaald. De achterstand betreft nu nog zo'n 2000 gevallen, maar die gaan ook door de dynamisering. Met andere woorden, wij hebben al kunnen checken of die mensen geregistreerd staan voor een veroordeling. In die zin kunnen eventuele problemen dus al gericht worden opgespoord. Ik hoop dat mede daardoor de achterstanden sneller kunnen worden ingelopen.

Ik meen dat ik al heb gesproken over de rol van de commandant. Als betrokkene wel gemeld heeft, is de commandant aan de beurt om te zeggen waarom hij die melding niet heeft doorgegeven. Dan komen ook het functioneren en dergelijke aan de orde en kan de «korporaal P-variant» in beeld komen. Als de commandant het niet wist, kan er met hem gesproken worden over het functioneren. Bij misdrijven of veroordelingen die over de grens van het toelaatbare gaan, is goed functioneren geen reden om onder de beslissing uit te komen. Dan is het betreffende misdrijf zodanig ernstig, dat het in het algemeen schadelijk zou kunnen zijn voor het functioneren binnen de krijgsmacht.

De heer **Bosman** (VVD): Dan is de grenswaarde scherp en is er geen twijfel mogelijk. Is het onherroepelijk afgelopen als de grenswaarde is overschreden?

Minister **Hillen**: Ja, maar dan met de aantekening van de discretionaire bevoegdheid van de secretaris-generaal die op grond van een gewogen oordeel kan bekijken of er toch nog van de beslissing moet worden afgeweken. Wij proberen de grenzen zo scherp mogelijk te trekken.

De heer **Holtackers** (CDA): Ik heb nog geen antwoord gekregen op de vraag wat er gebeurt met mensen die een brief hebben ontvangen met een voornemen tot weigering van een verklaring van geen bezwaar. Wat heeft dit voor consequenties tot het moment van een definitief oordeel?

Minister **Hillen**: Zo lang niets onherroepelijk is, hoeft het functioneren niet gehinderd te worden.

De heer **Holtackers** (CDA): Dat heeft dus geen consequenties lopende dat traject?

Minister **Hillen**: Tenzij zich tussentijds heel ernstige strafbare feiten aftekenen, want er kunnen natuurlijk ook nieuwe strafbare feiten blijken. Alleen als iets echt direct bedreigend is, kan het functioneren worden gehinderd, maar in principe is dit niet het geval.

De **voorzitter**: Er is nog gelegenheid voor een korte tweede termijn.

De heer **Holtackers** (CDA): Voorzitter. Het woord AIVD is ook een paar keer gevallen. Die dienst verricht dit soort veiligheidsonderzoeken voor de andere sectoren van de rijksoverheid. Kan de minister aangeven of en zo ja, waar er verschillen zijn tussen de insteek van de AIVD en die van de MIVD bij de dynamische controle van het gedrag van medewerkers? Verder ben ik van mening dat het bij de dynamische controle niet alleen gaat om strafrechtelijke veroordeling. Het gaat toch ook om allerlei soorten gedrag waarvan de MIVD kennis heeft en dat kan leiden tot een consequentie?

Mevrouw **Eijsink** (PvdA): Voorzitter. Ik dank de minister voor zijn antwoorden.

Ik kom nog even terug op de Halt-trajecten, de alternatieve straffen voor jongeren. De minister zegt dat die kunnen worden meegewogen. Dit staat ook in het antwoord op de Kamervragen van 8 januari 2010. Gezien het feit dat 75% van de werving bij Defensie afkomstig is van roc's en mbo-scholen, vraag ik de minister dit toch meer onder de aandacht te brengen en te bezien hoe hiermee moet worden omgegaan. Dit zal een probleem worden voor een aantal jongeren. Het is goed dat hierover iets meer wordt gezegd in de voorlichting. Dat komt de Defensieorganisatie ten goede, maar ook debatten als deze. Ik heb begrepen dat er sprake is van veel onwetendheid. Ik ben het helemaal met de minister eens dat het gebruik van verdovende middelen niet kan worden toegestaan. Het is echter een feit dat een veertien- of vijftienjarige een strafblad kan krijgen voor het bezit van verdovende middelen. Dat strafblad zit in het dossier, ook als daarna de zaak eventueel wordt herzien door de secretaris-generaal. Ik vraag de minister om hier nog eens goed naar te kijken opdat wij hierover niet nog eens hoeven te spreken. Wil de minister in de volgende MIVD-rapportage hierop ingaan?

Ik ben de minister erkentelijk voor de toezegging dat hij de brief nog eens goed onder de loep zal nemen. Dat past bij zorgvuldigheid. Ik sluit aan bij de vraag van de heer Bosman of het niet anders had gekund met een gesprek vooraf. Daar moet de zorgvuldigheid beginnen. Betrokkene moet in de ogen worden gekeken. Mag ik de minister vragen toe te zeggen dat die werkwijze wordt gevolgd? Ook al gaat het om twee promille, het gaat wel om 78 mensen.

Dan een opmerking over de commandanten. Uit de brief en uit de praktijk is mij niet duidelijk wat de commandant nu werkelijk vermag. Je gaat erover of je gaat er niet over. De procedure is één, maar dan is er nog de werkvloer. Hoe gaat het dan verder?

De laatste vraag aan de minister is of hij de Kamer op de hoogte kan brengen van het verloop van het onderzoek in de 78 gevallen. Hij zei twee maal tussen neus en lippen door dat mogelijk maar van een klein deel de verklaring van geen bezwaar zal worden ingetrokken. Ik zou graag zien dat hij de Kamer hiervan op de hoogte houdt en dat wij de uitkomst niet via de pers hoeven te vernemen, maar die van de minister te horen krijgen.

De heer **El Fassed** (GroenLinks): Voorzitter. Ik dank de minister voor de beantwoording.

Het gaat niet om de toon en ook hoeft er niet «soft» te worden opgetreden, maar het gaat om zorgvuldigheid en helderheid. Die opvatting wordt hier breed gedeeld. De processen moeten duidelijk zijn, evenals de discretionaire ruimte en het toezicht op een en ander. Ik onderschrijf het verzoek van mevrouw Eijsink om de Kamer op termijn te informeren over het verloop van de processen. Daarbij zou ook het inhoudelijke oordeel van de Commissie van Toezicht over de processen moeten worden betrokken.

De heer **Bosman** (VVD): Voorzitter. Dank voor de beantwoording.

Het gaat inderdaad om zorgvuldigheid. Ik sla aan op het antwoord van de minister op de vraag van de heer Holtackers. Na aanzegging of aanschrijving in de brief is er geen belemmering voor het functioneren. Ik mag toch hopen dat betrokkene dan niet op uitzending gaat. Dat is een punt van zorg. Ik begrijp dat de brief aan betrokkene wordt gestuurd en niet aan zijn commandant. De commandant weet dus niet of de brief is verstuurd en kan dus besluiten de betreffende persoon op uitzending te sturen zonder dat hij weet dat die aanzegging is gedaan. Hoe kan de minister garanderen dat dit niet gebeurt? Dan hebben wij namelijk echt een probleem.

Voorzitter: Eijnsink

De heer **Van Bommel** (SP): Voorzitter. Ik word er een beetje moe van dat bij ieder probleem dat zich voordoet bij Defensie, ook de bezuinigingen weer worden genoemd. Ik meende dat wij dat punt achter ons hebben gelaten. Het personeelstekort bij de MIVD is een probleem, maar dat moet binnen de bestaande kaders worden opgelost, houd ik de minister voor. De minister heeft toegezegd dat de brief klantvriendelijker wordt, maar de strekking zal daardoor niet veranderen. Terecht, want het lijkt mij de goede gang van zaken dat het personeel eerst een brief krijgt en vervolgens een gesprek. Het kan gewoonweg niet andersom. Je kunt niet zo maar bij iemand binnenvallen en zeggen: wij moeten nog eens ergens over praten. Het personeel dient eerst op passende wijze vooraf schriftelijk te worden geïnformeerd, zodat het zich daarop kan voorbereiden, mentaal of in andere zin. Dat lijkt mij een logische gang van zaken.

Als in die brief dan echter een taal wordt gebruikt die kan worden opgevat als meer dan intimiderend en waardoor de brief zelfs kan worden opgevat als een exitboodschap, dan is er wel iets mis. De uitkomst van het proces is op dat moment in ieder geval nog onzeker. Ik ga ervan uit dat de nieuwe brief aan die voorwaarden zal voldoen.

Mijn fractie wordt ook graag geïnformeerd als die inhaalslag van de 78 is gemaakt, vooral ook omdat er sprake kan zijn van het melden bij een commandant waarna iets niet wordt doorgegeven. Ik zou graag een schifting zien nadat die inhaalslag is gemaakt, opdat ik kan beoordelen hoe groot het feitelijke probleem achteraf gezien is. Ik krijg graag een toezegging van de minister op dit punt.

Voorzitter: Van Bommel

Minister **Hillen**: Voorzitter. Ik wil beginnen met de vraag van de heer Bosman, want dat was een omissie mijnerzijds. De aanzegging heeft wel consequenties voor uitzending. Als iemand door deze zeef valt en als blijkt dat er een probleem is, wordt de Commandant der Strijdkrachten daarvan op de hoogte gesteld. Hij geeft aan dat iemand niet op uitzending mag worden gestuurd zo lang dat probleem niet is opgelost. Dat is de enige consequentie hangende de afwikkeling.

De heer **Holtackers** (CDA): Zou er mogelijk ook nog een andere uitzondering kunnen zijn? Als een verklaring van geen bezwaar niet wordt verlengd, zou dit de facto betekenen dat iemand die blijft doorfunctioneren, dit doet zonder een verlengde verklaring van geen bezwaar. Ik kan me voorstellen dat ook in die situatie stappen moeten worden gezet.

Minister **Hillen**: Dat zou heel mooi zijn, maar ten eerste moet nog blijken of het klopt. De procedure moet zorgvuldig zijn. Ten tweede geldt dit ook voor de achterstand waarmee wij kampen. Dit is op dit ogenblik nog niet helemaal optimaal. Overigens zeg ik tegen de heer Van Bommel dat ik juist niet heb gezegd dat het iets te maken heeft met de bezuinigingen. Ik heb gezegd dat het met name ook te maken heeft met het moeizaam

vervullen van vacatures. Ik houd de bezuinigingen hierbuiten. De achterstand stelt ons ook voor uitdagingen. Dit geldt ook voor de zorgvuldige procedure. Iemand is pas veroordeeld als het strafbare feit is bewezen.

De heer Holtackers heeft gevraagd of de MIVD en de AIVD hetzelfde doen. Ja, ook op het punt van het dynamiseren. Voor alle duidelijkheid voeg ik hieraan toe dat het dynamiseren niets te maken heeft met staatsgevaarlijke dingen of zo, het betreft justitiële notities die in het archief van Justitie zijn opgeslagen.

Mevrouw Eijssink heeft gevraagd om goede voorlichting voor de roc's opdat jongelui die dit soort keuzes maken, precies weten waarmee zij te maken krijgen. Dat is een goede suggestie die ik graag overneem. In het jaarverslag zal ik aangeven hoe wij daarmee zijn omgegaan.

De heer El Fassed vroeg naar een rapportage van de CTIVD. Dat is een zaak van de Kamer. Wij van onze kant proberen de procedures zo goed mogelijk te laten verlopen en als de Kamer daarover een extra toets van de CTIVD wil hebben, moet zij daarom vragen.

Ik zal de Kamer een brief sturen waarin ik het uiteindelijke resultaat zal melden. Het zijn persoonlijke dossiers en inhoudelijk kan ik dus niet veel meedelen, maar ik zal melden wat de uiteindelijke uitkomst is en hoeveel mensen daarbij zijn betrokken. Ik hoop dat ik daarmee de publiciteit voor ben.

De **voorzitter**: Ik stel vast dat de minister de volgende toezeggingen heeft gedaan.

- In het jaarverslag van de MIVD zal worden ingegaan op de wijze waarop aan jongeren voorlichting zal worden gegeven.
- De minister zal de Kamer een brief sturen waarin hij nader ingaat op de afhandeling van de 78 gevallen die in het kader van de inhaalslag nog zullen worden beoordeeld.

Minister **Hillen**: Ik zal het eindresultaat aan de Kamer melden zodra die gevallen zijn afgehandeld, en dat is naar verwachting op afzienbare termijn.

De **voorzitter**: Aan het einde van de inhaalslag wordt de Kamer geïnformeerd.

Mevrouw **Eijssink** (PvdA): Als ik de minister een suggestie mag doen. De informatie over Halt en de voorlichting zou in het jaarverslag over de MIVD kunnen worden opgenomen, maar wij spreken ook over personeelsbeleid, over werving en selectie. Mijns inziens hoort dit meer daarin thuis of in beide. Het is natuurlijk werving, selectie en voorlichting.

Minister **Hillen**: Ik kies voor beide.

Mevrouw **Eijssink** (PvdA): Dat is me nog nooit overkomen. Twee toezeggingen in één!